

УДК 334:658.5

Куклінова Т. В.

tetiana.kuklinova@opnu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-1370-2883

*к.е.н., доцент кафедри штучного інтелекту та математичного моделювання,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса*

Капталан С. М.

fatfru@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0298-9524

*к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса*

ФІНАНСОВІ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ОПЕРАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ОРГАНІЗАЦІЙ

Анотація. У статті досліджено теоретичні та прикладні аспекти фінансового забезпечення операційного управління розвитком інтелектуального капіталу (ІК) організацій в умовах цифрової трансформації на основі обліково-аналітичного забезпечення. Метою статті є дослідження фінансових аспектів операційного управління розвитком ІК організацій в умовах цифрової трансформації, визначення ролі обліково-аналітичного забезпечення у формуванні інформаційної основи управлінських рішень, а також обґрунтування підходів до фінансового забезпечення, оцінювання ефективності та розвитку науково-проєктної діяльності як складової ІК. Визначено сутність ІК як інтегрованої сукупності людського, структурного, технологічного, цифрового та інформаційного капіталу, що формує інноваційний потенціал організації та забезпечує її довгостроковий розвиток. Удосконалено підхід до відображення складових ІК в системі фінансового та управлінського обліку шляхом визначення особливостей їх облікового відображення та управлінського оцінювання, що забезпечує інформаційну підтримку операційного управління розвитком організації. Розглянуто фінансові аспекти операційного управління розвитком ІК, які охоплюють планування, розподіл і контроль використання фінансових ресурсів, спрямованих на професійний розвиток персоналу, фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, цифровізацію бізнес-процесів, впровадження сучасних інформаційних систем, розвиток корпоративних баз знань, створення та захист об'єктів інтелектуальної власності. Ефективне фінансове забезпечення розвитку ІК потребує використання різних джерел фінансування, серед яких власні кошти організації, банківське кредитування, державні програми підтримки інновацій, грантові ресурси, венчурний капітал, фінансові установи та сучасні фінансові технології. Проаналізовано сучасні тенденції розвитку нематеріальних інвестицій та інноваційної діяльності, а також охарактеризовано сучасний стан ІК України на основі міжнародних індикаторів інноваційного розвитку, фінансування наукових досліджень і цифрової економіки.

Ключові слова: наука, управління проєктами, банк, фінанси, іновації, фінансові технології, фінансові заклади, операційна стратегія.

Kuklinova Tetiana

tetiana.kuklinova@onua.edu.ua, ORCID ID: 0000-0002-1370-2883

PhD, Associate Professor of the Department of AI and Mathematical Modeling,
National University "Odesa Law Academy", Odesa

Kaptalan Serhii

fatfru@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0298-9524

PhD, Associate Professor of the Department of Business Economics and Entrepreneurship,
Odesa National Economic University, Odesa

FINANCIAL AND ACCOUNTING-ANALYTICAL ASPECTS OF OPERATIONAL MANAGEMENT OF PROJECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL CAPITAL OF ORGANIZATIONS

Abstract. The article examines the theoretical and practical aspects of the financial support for the operational management of the development of intellectual capital (IC) in organizations based on accounting and analytical support. The purpose of the study is to investigate the financial aspects of operational management of IC development, determine the role of accounting and analytical support in providing an information basis for managerial decision-making, and substantiate approaches to financial support, performance assessment, and the development of scientific and project activities as an essential component of intellectual capital. Furthermore, the study analyzes current global trends in intangible investments and innovation activities and characterizes the current state of IC in Ukraine using international indicators of innovation performance, research and development financing, and digital economy development. IC is defined as an integrated combination of human, structural, technological, digital, and information capital that forms the innovation potential of an organization and ensures its long-term sustainable development and competitiveness. The study improves the approach to the representation of IC components within the systems of financial and management accounting by identifying the specific features of their accounting recognition and managerial evaluation, thereby enhancing the information support for operational management. Particular attention is paid to the financial aspects of operational management, including the planning, allocation, and control of financial resources directed toward personnel training and competence development, research and development, digital transformation of business processes, implementation of modern information systems, development of corporate knowledge bases, acquisition of software, and protection of intellectual property rights. It is emphasized that effective financial support for IC development requires the integration of multiple financing sources, including organizations' own funds, bank lending, public innovation support programs, international grants, venture capital, financial institutions, and modern financial technologies.

Keywords: science, project management, bank, finance, innovation, financial technology, financial institutions, operational strategy.

JEL Classification: C87; O1; O21

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2026-49-8>

Постановка проблеми. В умовах цифрової трансформації економіки та посилення конкуренції між організаціями головним чинником забезпечення їхньої стійкості та інноваційного розвитку стає ІК, який розглядається не лише як стратегічний ресурс, а й як самостійний об'єкт управління. Водночас розвиток ІК здійснюється переважно через реалізацію окремих проєктів, спрямованих на під-

вищення кваліфікації персоналу, створення й упровадження інновацій, цифровізацію бізнес-процесів. Разом із тим чинна система бухгалтерського обліку лише частково відображає складові ІК. Це ускладнює оцінювання ефективності проєктів розвитку ІК, та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Виникає наукова проблема формування комплексного механізму фінансового

та обліково-аналітичного забезпечення операційного управління проєктами розвитку ІК, що визначає актуальність дослідження

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Значна частина сучасних досліджень присвячена взаємозв'язку ІК та цифрової трансформації та сучасним аспектам його управління. Так, О. О. Левіт і В. Г. Рогов досліджують особливості оптимізації та управління ІК [1]. А. П. С. Синегуб розглядає методичні підходи до ідентифікації та оцінювання інтелектуального капіталу бізнес-спільнот в економіці знань [2]. Також Є. Спіцина та І. Г. Голова досліджують особливості управління інтелектуальним капіталом підприємств в умовах цифровізації, [3]. О. Юрченко, який розглядає ІК як важливий елемент процесу переходу до інформаційної економіки, [4]. Клименко А. Б. розглянув управління ІК підприємства з урахуванням особливостей життєвого циклу [5]. У своїх дослідженнях Г. О. Партин, А. Г. Загородній, І. Ю. Єпіфанова та Д. О. Гладка визначили структуру інтелектуального капіталу [6; 7]. У роботах О. Пригодюк, В. Мартіновича, О. Марченка та Р. Манн інтелектуальний капітал розглядається як ключовий чинник активізації інноваційної діяльності, формування інноваційного потенціалу підприємств і регіонів та забезпечення їх сталого конкурентного розвитку [8; 9].

Але, незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених сутності, структурі, оцінюванню та управлінню інтелектуальним капіталом, недостатньо дослідженими залишаються питання формування інформаційного забезпечення управлінських рішень, методичних підходів до фінансового забезпечення проєктів розвитку ІК.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження фінансових аспектів операційного управління розвитком ІК організацій в умовах цифрової трансформації, визначення ролі обліково-аналітичного забезпечення у формуванні інформаційної основи управлінських рішень, а також обґрунтування підходів до фінансового забезпечення, оцінювання ефективності та розвитку науково-проєктної діяльності як складової ІК.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 2025 році обсяг інвестицій у нематеріальні активи вперше перевищив 10 трлн дол. США, що є історичним максимумом для 29 економік, на які припадає близько 57 % світового ВВП. У період 2008–2025 рр.

інвестиції в нематеріальні активи зростали із середньорічним темпом 3,5 %, що у 3,6 раза перевищує темпи зростання матеріальних інвестицій (0,98 %). [10]. Науково-проєктна діяльність є важливим інструментом розвитку ІК організацій, оскільки забезпечує створення нових знань, технологій, інноваційних продуктів та сучасних управлінських рішень [11, с. 212].

Зазначимо, що операційне управління ІК орієнтоване на щоденне забезпечення ефективного використання людського, структурного та технологічного капіталу для досягнення запланованих виробничих і фінансових результатів (Таблиця 1).

Використання цифрових платіжних платформ, хмарних фінансових сервісів, технологій блокчейн, електронного документообігу та штучного інтелекту у фінансовій сфері сприяє зниженню транзакційних витрат, підвищенню прозорості фінансової діяльності та ефективності управління інвестиціями в ІК.

На наш погляд, ІК організації – це інтегрована сукупність людського, структурного, технологічного, цифрового, інформаційного, інноваційного та реляційного капіталу, які забезпечують створення, накопичення, трансфер і комерціалізацію знань, підтримують цифрову трансформацію та формують його довгострокові конкурентні переваги. Але у цифровій економіці невідповідність між реальною економічною цінністю ІК та його бухгалтерським відображенням призводить до викривлення інформації про фінансовий стан організації.

Погодимося з думкою Каплі І.В. та Куркушко О.В. щодо створення в примітках до звітності розділ «Інтелектуальний капітал», де слід розкривати інформацію про загальну суму витрат на дослідження і розробки, інформацію про витрати на підвищення професійного рівня персоналу, рекламу та інші витрати з формування ділової репутації підприємства [12].

Баланс не відображає значну частину стратегічних ресурсів, що створюють конкурентні переваги, а фінансова звітність не забезпечує користувачів повною інформацією щодо потенціалу розвитку підприємства. Використання інтегрованої інформаційної бази сприяє підвищенню прозорості фінансових потоків і забезпечує контроль за ефективністю використання інвестиційних ресурсів.

Таблиця 1

Складові ІК організації

Складова ІК	Управлінський механізм	Фінансовий механізм	Джерела фінансування	Результат
Людський капітал	Розвиток компетентностей, управління знаннями,	Інвестування у професійний розвиток, бюджетування навчання	Власний капітал; державні програми; гранти; кошти міжнародних організацій	Зростання продуктивності праці та інноваційної активності
Структурний капітал	Оптимізація бізнес-процесів, управління організаційними знаннями	Фінансування цифрової трансформації бізнес-процесів	Власний капітал; банківські інвестиційні кредити; лізинг	Підвищення ефективності управління та адаптивності підприємства
Технологічний капітал	Управління інноваціями, R&D, трансфер технологій	Інвестування в дослідження, нові технології та інноваційні проекти	Банківське кредитування; венчурний капітал; грантове фінансування; державні інноваційні фонди	Підвищення технологічного рівня та конкурентоспроможності
Цифровий капітал	Управління цифровою трансформацією,	Інвестування в ERP, CRM, BI, AI, хмарні технології	Банківські кредити; фінансовий лізинг; власний капітал; FinTech-фінансування	Підвищення швидкості прийняття управлінських рішень
Інформаційний капітал	Управління даними, кібербезпекою та інформаційними потоками	Фінансування інформаційних систем та аналітичних платформ	Власний капітал; міжнародні програми; банківське кредитування; стратегічні інвестори	Підвищення якості інформаційно-аналітичного забезпечення та зниження інформаційних ризиків

Джерело: складено авторами

Таблиця 2

Відображення складових ІК в системі управління та обліку

Складова капіталу	Відображення у фінансовому обліку	Управлінський облік
Людський капітал	Не визнається активом	Облік витрат на навчання, розвиток компетентностей
Організаційні знання	Не визнається активом	KPI управління знаннями
Програмне забезпечення	Нематеріальний актив	Контроль ефективності використання
Патенти, ліцензії	Нематеріальний актив	Аналіз економічної ефективності
Цифрові платформи та AI	Нематеріальний актив	Оцінка результативності цифрових проектів
Бази даних	Нематеріальний актив	Управління даними та аналітикою

Джерело: складено авторами

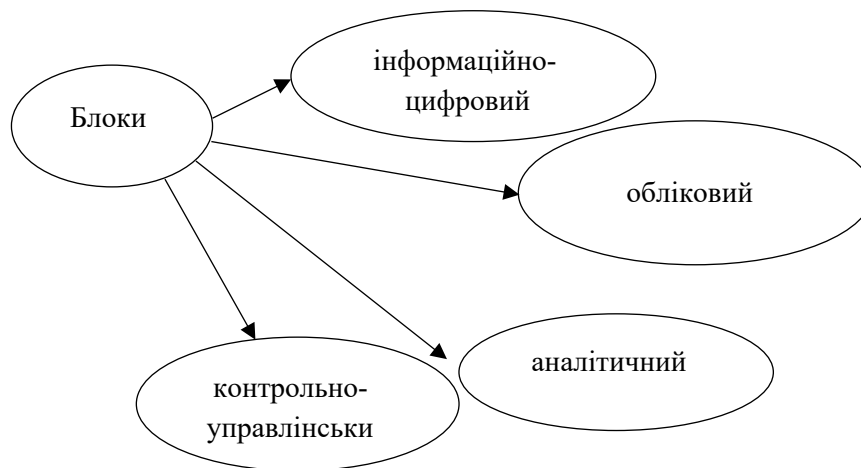

Рис. 1 Блоки інформаційно-аналітичного забезпечення ІК

Джерело: складено авторами

Достовірна інформація про обсяг інвестицій у нематеріальні активи, цифрові технології, людський капітал та результати інноваційної діяльності формує інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оцінювання економічної ефективності вкладених коштів і визначення пріоритетних напрямів подальшого розвитку підприємства.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Наукова діяльність є одним із головних джерел формування ІК організації, оскільки забезпечує створення нових знань, технологій, методів управління та інноваційних рішень. В умовах цифрової трансформації ІК набуває статусу одного з ключових факторів забезпечення ефективного функціонування організацій. Його розвиток безпосередньо залежить від рівня фінансового забезпечення, здатності підприємства інвестувати у людський капітал, цифрові технології, інноваційну діяльність та наукові дослідження. Важливу роль у цьому процесі відіграють банківські установи, міжнародні фінансові організації, державні програми підтримки інновацій та інші джерела фінансування, які розширюють можливості підприємств щодо залучення інвестиційних ресурсів. Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до оцінювання ефективності фінансування ІК, удосконаленням обліково-аналітичного забезпечення та дослідженням впливу фінансових технологій на розвиток організацій в умовах цифрової трансформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левіт О. О., Рогов В. Г. Інтелектуальний капітал у суднобудівних інжинірингових сервісах: підходи до оптимізації та управління в умовах Індустрії 5.0. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 11. С. 16–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-11-3>.
2. Синегуб П. С. Ідентифікація та моделі оцінки інтелектуального капіталу бізнес-спільнот в економіці знань. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 5. С. 99–105. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2314>.
3. Спіцина А. Є., Голова І. Г. Управління інтелектуальним капіталом підприємств транспортного комплексу в умовах цифровізації. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2024. № 87. С. 179–190. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/87.179>.
4. Юрченко О. Інтелектуальний капітал та інтелектуальна власність як важливі елементи процесу переходу до інформаційної економіки. *Herald of Kyiv Institute of Business and Technology*. 2023. Т. 49. № 1–2. С. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.37203/kibit.2023.49.11>.
5. Клименко А. Б. Управління інтелектуальним капіталом підприємства з урахуванням особливостей життєвого циклу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2025. № 89. С. 115–129. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.89.330909>.
6. Партин Г. О., Загородній А. Г. Інтелектуальний капітал суб'єкта господарювання: сутність, складники, методи оцінювання. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Economic Sciences*. 2022. № 45. С. 30–41. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2022-45-4>.
7. Єпіфанова І., Гладка Д. Сутність і складові інтелектуального капіталу підприємства. *Вісник*

Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2020. № 4. Т. 1. С. 108–112.

8. Пригодюк О., Мартінович В., Марченко О. Інтелектуальний капітал в системі інноваційно-інвестиційного менеджменту промислових підприємств. *Розвиток міста*. 2025. № 4 (08). С. 168–174. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.4-22>.

9. Манн Р., Мартінович В. Інтелектуальний капітал як чинник зростання інноваційного потенціалу регіону. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2024. Т. 35 (74). № 1. С. 55–60.

10. Ареф'єв С., Лелеченко А., Ареф'єва О., Пілецька С. Інтелектуальний капітал і його значення для забезпечення економічної стабільності та національної безпеки. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024 рік. Том 9. № 3. С. 208–214 DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-36>.

11. World Intellectual Property Organization (WIPO), Luiss Business School. *World Intangible Investment Highlights 2026: Better Data for Better Business and Policy*. 2026. URL: <https://wipo.int/web-publications/world-intangible-investment-highlights-2026/en/key-trends-and-insights.html>.

12. Капля І.В. Куркушко О.В. Інтелектуальний капітал економічна природа та проблеми обліку. *Облік і фінанси АПК*. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/intelektualniy-kapital-ekonomichna-priroda-ta-problemi-obliku.html>.

REFERENCES

1. Levit O. O., Rohov V. H. (2024) Intelektualnyi kapital u sudnobudivnykh inzhnirnykh servisakh: pidkhody do optymizatsii ta upravlinnia v umovakh Industrii 5.0 [Intellectual capital in shipbuilding engineering services: approaches to optimization and management under Industry 5.0]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsiiami – Management of Changes and Innovations*, vol. 11, pp. 16–22. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-11-3>.

2. Syniehub P. S. (2023) Identyfikatsiia ta modeli otsinky intelektualnoho kapitalu biznes-spilnot v ekonomitsi znan [Identification and assessment models of intellectual capital of business communities in the knowledge economy]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, vol. 5, pp. 99–105. Available at: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2314>.

3. Spitsyna A. Ye., Holova I. H. (2024) Upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstv transportnoho kompleksu v umovakh tsyfrovizatsii

[Management of intellectual capital of transport enterprises under digitalization]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoi politekhniki – Economic Bulletin of Dnipro University of Technology*, vol. 87, pp. 179–190. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/87.179>.

4. Yurchenko O. (2023) Intelektualnyi kapital ta intelektualna vlasnist yak vazhlyvi elementy protsesu perekhodu do informatsiinoi ekonomiky [Intellectual capital and intellectual property as important elements of the transition to the information economy]. *Herald of Kyiv Institute of Business and Technology*, vol. 49, no. 1–2, pp. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.37203/kibit.2023.49.11>.

5. Klymenko A. B. (2025) Upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstva z urakhuvanniam osoblyvostei zhyttievoho tsykladu [Management of enterprise intellectual capital considering the life cycle features]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport Economics and Industry*, vol. 89, pp. 115–129. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.89.330909>.

6. Partyn H. O., Zahorodnii A. H. (2022) Intelektualnyi kapital subiekta hospodariuvannia: sutnist, skladnyky, metody otsiniuvannia [Intellectual capital of a business entity: essence, components and evaluation methods]. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series Economic Sciences*, vol. 45, pp. 30–41. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2022-45-4>.

7. Yepifanova I., Hladka D. (2020) Sutnist i skladovi intelektualnoho kapitalu pidpriemstva [Essence and components of enterprise intellectual capital]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 1, no. 4, pp. 108–112.

8. Pryhodiuk O., Martinovych V., Marchenko O. (2025) Intelektualnyi kapital v systemi innovatsiino-investytsiinoho menedzhmentu promyslovykh pidpriemstv [Intellectual capital in the system of innovation and investment management of industrial enterprises]. *Rozvytok mista – City Development*, vol. 4(08), pp. 168–174. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.4-22>.

9. Mann R., Martinovych V. (2024) Intelektualnyi kapital yak chynnyk zrostannia innovatsiinoho potentsialu rehionu [Intellectual capital as a factor in the growth of regional innovation potential]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Economics and Management*, vol. 35(74), vol. 1, pp. 55–60.

10. Arefiev S., Lelechenko A., Arefieva O., Piletska S. (2024) Intelektualnyi kapital i yoho znachennia dlia zabezpechennia ekonomichnoi stabilnosti ta natsionalnoi bezpeky [Intellectual

capital and its importance for ensuring economic stability and national security]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 9, no. 3, pp. 208–214. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-36>.

11. World Intellectual Property Organization and Luiss Business School (2026), *World Intangible Investment Highlights 2026: Better Data for Better Business and Policy*. Available at:

<https://www.wipo.int/web-publications/world-intangible-investment-highlights-2026/en/key-trends-and-insights.html>.

12. Kaplia I. V., Kurkushko O. V. *Intelektualnyi kapital: ekonomichna pryroda ta problemy obliku* [Intellectual capital: economic nature and accounting problems]. *Oblik i finansy APK – Accounting and Finance of AIC*. Available at: <https://magazine.faaf.org.ua/intelektualniy-kapital-ekonomichna-pyroda-ta-problemi-obliku.html>

Дата надходження статті: 02.07.2026

Дата прийняття статті до публікації: 04.08.2026

Дата публікації статті: 20.08.2026